

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Saját érdekünkben.

Annyi jóakarató buzditó szó hangzott el már a szőlők felujtása érdekében, hogy alig van szőlész, aki többé-kevésbé meg ne volna nyerve az új szőlőkulturának.

Le van küzdve már az előítélet, le van küzdve az ojtványok előállításának feltűnt szakértelem hiánya. Alig van már börttermő vidék, ahol ne volnának olyan egyének, akik a felujtás módozataihoz, az ojtványok készítéséhez, előállításához többé-kevésbé ne értenének.

Az egyes vidékeken elért szüreti eredmények a legerősebb orgamentumok, melyek előtt a leghitetlenebb Tamás is beadja a kulcsot.

Van elég alanyunk, van elég nemes galylyunk és ismételen említve munkásunk; így csak idő kérdése az, hogy a kipusztult szőlők újból beálltassanak, hogy a jövedelmi forrás újból megnyittassék.

Most, hogy megszüreteltünk, s termésünket pénzzé tettük, látjuk ama igen nagy differenciát, mely az 5 – 6 frtos buza és a szőlő jövedelme között van.

Még csak a végét esiphettük meg a régen nélkülözött jövedelemnek és szabadabban lélegzünk; mert nem kis dolog az, mikor egy m.-mázsa ojtvány bor szőlőért 13 – 15 frtot, egy hektoliter borért 18—21 frtot adnak.

Egy mázsa szőlő előállításához alig kell 40 – 60 drb ojtvány tőke.

Még csak szórványosan teremnek ojtványaink, s oly szaporán gyorsan telik a kád, hogy egy megfeledkezett pillanatban az is kirepül szánkon, hogy: *ha filoxera nem is volna, még is*

oјtvány szőlőt telepítenénk . . .

Oly szép, oly dus, oly jövedelmet adó a jól kezelt oјtvány szőlő:

Évekkel ezelőtt mondtuk azt, hogy mindent csak meg kell szokni. Hogy ki nevetnök azt a kertészt, aki nem oјtvány *de magvetés után szándékoznék gyümölcsösét beállítani*

Éppen úgy leszünk 20 — 30 év múlva a szőlővel. Mi megöregedettek is, a gyönyörű diszes és rengeteg jövedelmet adó oјtvány szőlők mellett, egész elfeledjük a régi gyalog művelésű szőlőket. Az ifju kor, mely az oјtványok látásában növekedik fel, az pedig *egész rendszeres állapotnak találja az oјtványokkal telepítést.*

Hála az Égnek! hogy ilyen felszabadult lélekzettel beszélünk beszélhetünk; de minket is megsegít már az a kis bankó, *ami az idei szőlőből a mellény zsebbe került.*

Hej de hamar is felejt az ember! Ha csak a partra vergődhetik is a moesárból, még egyik lábunk félig benne: és a másik már legénykedik. Már talán tánczra is perdülne, ha az a kis pénz az üresen váró és tátongó helyekre olyan hamar el nem illanna.

De sebaj! csakhogy már a lyukat foldani megkezdhetjük. Nagy az isteni hatalom; teli van a marka s jövőre ad is, nyujt is annak, *aki fárad, dolgozik és így megérdemli*

Nagy a remény, nagy a bizalom. Ilyen az ember és ez a szerencséje, hogy a felesillámló hajnalnak is örvend, mert hát tudja, hogy ez a kezdet, melyet az éltető nap *bizton elmaradhatlanúl követend.*

Tehát most már a sikerre vezető biztos uton állunk, s csak rövid néhány év, amikor ismét nagymennyiségben lesz eladó borunk.

Mig egyrésről örömünk van, más részről komoly aggodalmak szállanak meg bennünket, ha reá gondolunk arra a fenyegető veszélyre, *melynek elé nézünk.*

Még csak a kezdetén vagyunk a szőlőterméseknek, már is érezzük *az olasz, a pancsolt borek beüzönléséből származó árle nyomást.*

De hát még ez elviselhető. De ha majdan bekövetkezik a dus termés, amikor a kereskedelem turkálhat, fitymálhat a borban; s midőn a kereskedő, illetőleg a fogyasztó részére ott áll az erős konkurenczia, az olasz bor; ott áll az Ausztriában

panesolt keverék, mely potom árért előállítva, Fiumén át olasz bor czimén előzöni a borpiacot. Erre az időre és körölményre gondolva, lehetetlen, hogy aggodalom ne szálljon meg bennünket.

De lehetetlen, hogy mikor hazánk bortermelői oly áldozattal megteremtették az új virágzó kulturát, hogy akkor a kormány ne bírja megvédeni azokat a polgárokat, kiket az új szőlőkulturával járó nagy küzdelemre maga buzdított, maga dícsérendően támogatta.

Lehetetlen, hogy megfoszsa élvezetétől annak a jövedelemnek, melyet ha valahol, úgy az új szőlőkultúra terén van joga igazán kiérdemelni. S így egész bátran merjük állítani, hogy e tekintetben a védelem nem marad el.

Tudnunk kell tehát miféle veszély környékez bennünket.

Az olaszországi borok végtére szintén tőke termékei, *ha azok(?)* csak hogy ez „*ha azok*“-on fordul meg a kérdés. Mert nem létezik oly férfiú, aki a borokat teljes csalhatatlan határozottsággal megbírálja és megítélje, s így nincs kizárva, hogy már Olaszországba az emberi kéz végzi a természet munkáját, s pancsolják úgy, ahogy lehet. S így egészen potom árért adhatják, s amint adják is látszik abból, hogy az olasz bor ügynökei az egész országot elárasztják. Kinálják, adják, még annak is a nyakába akasztják, akik csak így reá erőszakolással lesznek borkereskedővé vagy bormérővé.

Azután az ilyen hányt-vetett könnyes szerezhető portékával szemben, hogy álljon versenyre a mi szőlőtőkeadta szűz termésünk?...

A másik nagyobb veszély az, hogy oda át a sógoréknál Ausztriában, persze ahol a bor nem oly nagymennyiségben terem, mint hazánkban: *a bor készítése bizonyos feltételek alatt meg van engedve.*

Persze, hogy legyen az bárminő feltétel, találkozik vállalkozó és pedig elég, aki azt kijátszva olcsón állítja elő a pancsot, mely olasz bor czim alatt hozzánk szépen bevándorol.

Alljon szembe az ilyen pancscsal a szőlőtőke szűz nedve?...

Ha szemben állhatna, hogy teljesen győzne: abban egy perczig sem kételkedem. Csak az emberek ösmernék *a bünt és az erényt.*

De hát amint az emberi társadalomban a bűnt az erény rovására, sokszor és legtöbbször a jól kendőzött álarcz takarja, nem kevésbé van ez a bornál; s így lesz az a hitvány portéka, a mi nagy fáradsággal és tőkével előállított kulturánknak nemcsak konkurense, *de legyőzője is*

Ez az amitől félni lehet. Ez az ami bennünket aggodalmassá tesz. Igaz, hogy az 1893 évi XXIII. t. cz. 4 §-a értelmében tilos a bort oly vidék megjelölésével forgalomba hozni, mely azt nem termette, illetőleg amely vidék jellegének meg nem felel.

De hát meg van engedve a bornak házasítása, s így az olasz vagy panesolt bort keverésre használva, ez már a valódi tiszta bornak erős concurrensévé lesz, mert a fogyasztó legtöbbször nem ért hozzá.

Ezekén a bajokon, ha már az Olaszborok behozatala meg van engedve, úgy lehetne segíteni, ha a kormány intézkednék, hogy minden Olaszországból vagy Ausztriából származott boron: rajta kellene lenni származásának. Sőt ha a magyar borhoz nevezett borok csak a legkisebb mértékben is kevertetnek: *már akkor keverés elnevezéssel kellene bírni.*

Ezzel azután tudná a kereskedő, a fogyasztó, hogy mivel van dolga. Így azután nem félténék a magyar borokat sem az Olasz, sem az Ausztriai panesoktól.

Azt kérdi az olvasó, hogy hát lehet-e ez? Persze hogy lehet, tisztelt olvasóm, csak a szőlőszettel foglalkozó közönség legény legyen a talpán. Alljon sarkára, csoportosuljon.

Azután sokkal fontosabb kérdés ez nálunk, mint más apró sportból vagy egyéni érdekből felfujt politika.

Tessék csak a szőlész közönségnek tömörülni, országos képviselőjéhez felírni s nem tágitani; meg vagyok győződve, hogy a siker igen is mihamarébb bekövetkezik.

Az a kormány pedig, mely annyi jó akaratot tanusít az új szőlőkultúra fejlesztése iránt, egész örömmel fogad egy oly mozgalmat, melyre hivatkozva és támaszkodva: a borunkat megvédő intézkedéseket a sógorékkal szemben megteheti.

Ébredjetek szőlésztársak, s előre saját és ebben, a közös haza jólétének fejlesztéseért! . . .

Zöldojtássali telepítés.

Lapunk múlt számában elmondottam, hogy mily nagyszerű sikert értem én el ez évben a sima zöldojtás ültetéssel.

Alig hogy lapom szétküldtettem, több felől vettem megrendeléseket *zöldojtásra*. Többen kérdést intéztek hozzám, hogy hol lehetne zöldojtványokat nagyobb mennyiségben beszerezni?

Egyidejűleg azt is felvetették kérdésül, *hogyan hát állandó-e a zöldojtvány?* és mit mondok én arra, hogy az egyesek úgy a társaságban, mint a nyivánosság előtt a hírlapokban egyenesen *a zöldojtványok ellen nyilatkoznak?*

Nem szeretném, ha az általam az évben elért fényes eredmény és annak reprodukálása másoknak kárt okozna, azért sietek úgy a kérdésekre, valamint ezzel kapcsolatos dolgokra nézetemet — a jelen évi zöldojtásokat s azok sikerét esetleg sikertelenségét illetőleg egyet-mást — elmondani.

Tudvalevőleg az időjárás az egész országban nem egyenlő, azért azután a siker vagy sikertelenség sem egyenlő.

Például vannak vidékek, ahol ez évben 2—3 heti késéssel kezdett tavaszodni. Hozzá jött ehhez azután az esős, hűs időjárás; itt azután, pláne ha kellőképen nem gondoztatott: *sehogy sem érett be a zöldojtás.*

Van vastag alany, van erős nemes hajtás, *de sem az alany, sem a nemes rész nincsen kellőképen beérve,*

Tessék csak a zöldojtásokat jó szemügyre venni: úgy fogják találni, hogy legtöbb helyen az alany *nincs megforradva, hanem nyers, sötét piros, kékes viala színű. A nemes rész hasonlóképen éretlen.*

Az ilyen zöldojtás, ha elrakatik, vagy levágatik; éppen semmit sem ér. Kidobott pénz, és elvesztett idő amit reá fordítanak.

Arra hogy még azután fásodik és érik be a vessző *egyáltalában számítani sem lehet.* Arra, hogy a megfásodott vessző érjen: igen is lehet sőt kell is számolni! mert a megfásodott vessző ősszel érik be.

De az ősz ott érlel, ahol a fásodás már beállott; de a még nem fásodott zöldhajtásokat az őszi hideg éjszakák és derek tönkreteszik.

Ezen körülményt nagyon figyelmébe ajánlom olvasóimnak. Azért tehát, akár saját telepén eszközölt zöldojtás elrakásáról, akár vétel utjáúi beszerzésről van szó: *ez évben nagyon óvatosnak kell lenni*

Nem áll ez azonban az általánosságra, mert ahol korai tavasz, kedvező időjárás volt: ott éppen olyan érett zöldojtásokat lehetett elérni, mint amilyenekkel én az idén sikert értem.

A zöldojtások beérésére az időjáráson kívül még nagy befolyással van az, ha az korán eszközöltetett, s a tön csakis az ojtványok hagyatnak meg; s a tő teljes erejét az ojtványok fejlesztésére fordíthatta.

Ott azonban, ahol egy erősen fejlődött tön csak egy-két zöldojtást eszközöltünk, a többi hajtásokat vessző termelés céljából meghagytuk: *ott nem nyerünk érett ojtványokat.*

Ezt a körülményt különösen a kevésbé gyakorlott szőlészeknek ajánljuk figyelmébe.

Aki vétel után szándékozik beszerezni a zöldajtványokat *az nézze meg jól mit vesz.* Ismétlem, különösen a jelen évben, amikor a zöldajtványok *sok helyen nem értek be.* S a vételnél ne arra fektesse a súlyt, *hogy vastag-e az alany és erő-e a hajtás: de arra, hogy értek-e?*

Aki azonban saját telepén állította elő a zöldajtványt, az a kérdés: *mit tegyen az ééggé egybe forrott, de be nem érett zöldajtványokkal?*

Ez bizon-bizon nehéz kérdés!

Ha eldöntjük: úgy télen át az éretlen gallyakat a *föld megemésztí.* Ha fen hagyjuk *elfagy.* Ha levágjuk: *összefonnyad.* Valamit hát még is kell vele tenni.

Elül tűz, hátul víz!

Én, hogy az ilyen helyzetben még is valamit tegyek, a következőképen járok el.

Először is nem várom be, hogy a levelek lehuljanak; mert a levelek lehullása akkor következik be, ha a dér azok szárait megcsipja. Ha pedig az éretlen ojtványt a dér megcsipja, akkor azt *le kell vágni és eldobni.* Tehát az éretlen ojtványt nemesak a tél fagyától, de az őszi dértől is meg kell óvni

Okt. hó vége felé, körül járatom a telepet, s az éretlen ojtványokat föld alá huzatom akképen, hogy egy kis zsilipet huzatok, abba a zöldajtványt úgy fektetem bele, hogy alulra levelet rakok, hogy az éretlen vessző a földdel ne érintkezzen; azután egy kapocsal lezorítom, reá szőlőlevelet helyezek, s azután vékonyan *a fagy ellen földdel betakarom.* Így azután az éretlen vessző és ojtvány a föld alatt ahogy úgy kitelel.

Tavaszkor felbocsájtom. Ha jó: megmetszem fejezetre s rendesen felkötöm a karóhoz; és ha jól kihajtott, s egészségesnek látszik: úgy június hó vége felé állandó helyére lebuktatom. Ha pedig ott nincs szükségem a zöldajtványra, akkor egész őszig a tőn hagyom. Időközönként az alanyt megtisztítom. S őszre kapok belőle egy erősen kifejlődött ojtványt.

Ezzel azután meglehet tenni azt is, hogy augusztus hó elején gyökerezés végett a föld alá helyezzük, s ősszel kész gyökeres erős ojtvánnyal rendelkezünk.

A felsoroltak után már föl lehet tenni a kérdést, hogy: mi oka annak, hogy a zöldajtások nagyobb számban vesznek el, mint a fás ojtások? mi oka annak, hogy a zöldajtásnak oly sok az ellensége?

Az, hogy a zöldajtás éretlenül ültetetik el.

Jól kérem magam megértetni: *éretlenül; mert a fásodás még nem érettség.*

Distengválni kívánom, hogy szőlőtők hajtásánál három állapotot különböztessünk meg. Az első *a zöldhajtás*; második *a fásodás*, és a harmadik *az érés.*

A jól fásodott, de be nem érett zöldajtvány egy ideig él, de mint a tüdővésztes ember magában hordja a halál csiráját.

Ellenben a beérett alanyú és nemes részű zöldajtvány, ha befogott:

a legbiztosabb és legállandóbb tőkét ad; mert a forradás a zöldojtásnál teljes. Ott seb nem marad.

Sokan azonban a zöldojtást nagyobb körültekintés nélkül levágják vagy eldöntik, s innét van a sok visszaesés.

Ebből ered az, hogy egyesek úgy a társaságban, mint a nyilvánosság előtt vagy a hírlapok terén a zöldojtás ellen sikra szállanak s nem jut eszükbe az, hogy ugyanekkor saját felületességüket árulják el.

Mert az ojtványok bármiként eszközöltettek, de ha jól forrtak, s ha zöldek beértek: akkor a tőke életete, pláne ha jól gondoztatott, tartós.

Tehát ez évben sok vidéken kiváló figyelmet kell a zöldojtásra fordítani.

A homoki szőlőszet.

Abban az időben, midőn Tokaj hegye mézet öntött a pohárba, — midőn a badaesonyi, somlói dalrakeltett, — a szegszárdi, érmelléki, sashegyi s. a. t. tánczra perditett, a visontai és egri bikavár az asztal alá terítette a legényt: a homoki borokat *rab vallatónak* hívták.

Nem tudom honnét vette e ezimet, talán a régi jó idők betyárjainak réme Ráday, ezzel vallatta elfogott klienseit.

Ha az elkeresztelés indító okait kutatjuk, azt kell megállapítani, hogy kutyaliter silánynak kellett leülni a homoki szőlő nedvének.

A 80-as évek egyikében, Jász-Berényben násznagyi tisztet viseltem; örökmékké reán az a kínos éj: amit a jász-berényi homoki rabvallatója mellett el kellett töltenem, ha csak mint funkcionárius, megszökni nem akartam.

Ez éj borzalmai ugy elítéltették velem a homoki bort, hogy ha halottam is: borsózott a hátam tőle.

A mult évben a bécsi szőlőszeti és borászati kongresszus tagjai Keckemétre mentek a Miklós-telepet megtekinteni.

Magam is részt vettem, s midőn kedves házigazdánk szeretetreméltó neje ebéd felett homoki szőlőjük termésével megkínált, egész áldozattal, egész megadással vettem a poharat kezembe. S ime csudák-csudája! egy minden tekintetben *kitűnő bort élveztem a homok termésében*

Hogy jó volt, az bizonyítja leginkább, miszerint a szent-János áldása ugyancsak ismétlődött; s kevésbe mult, hogy az induló vonatról le nem késtünk.

Ha öreg legény nem volnék, okul még a kedves házi asszonyt, a szép keckeméti menyecskét felhozná a kaján világ; de hát e nyil az én öreg éveimről — sajnos — visszapattan! . . .

Ez azután nem elméleti, de gyakorlati tapasztalat, mely a következő megállapodást vonja maga után:

A bor szesztartalma a must ezukortartalmától függ. A must ezukortartalma a szőlő érettségének az eredménye. Tehát a bor minőségét illető főfaktor: *a szőlő érettsége.*

A régi homoki szőlők úgy Kecskeméten mint Czeglédén, de más homokvidéken is inkább gyümölcsös kertek voltak mint szőlők, melyek úgy telítve voltak gyümölcsfákkal, hogy alattuk ültetett szőlők csak elvétve láttak napsugarakat; s így a szőlő fürtei sohasem érték be, és ebből az éretlen, egresnek mondható szőlőfürtökről szűrték a homoki vaczkort, azaz rabvallatót.

A vaczkor név inkább ösmert volt és onnét vette eredetét, hogy aki itta, lehetetlen volt, hogy a foga ne vaczogott volna.

De a Kecskeméten a mult évben élvezett dinka és kadarka bor már nem a régi kutyaberekben termett.

Kutyabereknek azért hívták, mert a fűvel, fák gyökérhajtásaival benőtt kert, volt a kutyáknak a nagy meleg időben és ha megriasztották: a menhelyük.

A kecskeméti szives gazdám azon telepe, ahol az említett bor termett: az már szőlő. Rendes sorokban, megválogatott fajokból ültetett, jól kezelt, művelt szőlő.

Ez, de általában a homoki szőlőkulturában elért fényes sikerek azt igazolják, hogy a rendszeresen ültetett, jól kezelt szőlőben a szőlőfürtök teljesen beérnek, s mint ilyenek, egészen jó asztali borokat adnak.

Ez évi szüretünk is igazol vaiamit. A híres visontai hegyen az idén az ojtványokon rendkívüli dus termés volt. A must a klosztemneuburgi fok mérőn 18—19 fokot mutatott. Az Erdőtelek határában levő 4-ik éves homoki szőlőnk mustja ugyanazon mérővel 15—17 fokot mért.

Köztudomás szerint a 15—17 fok cukortartalmú must igen jó asztali bort ad. S így ha talán némi jelleg hiányzani fog is a homoki borból, de az mindenesetre használható bor leend. Ha pedig ahhoz hegyi bort keverünk, s így a belőle hiányzó jellegét is megadjuk: egészen jó bort nyerünk. Azért tehát egész bátran mondhatjuk, hogy a homokon szőlőt telepíteni kifizeti magát; s az a feltevés, hogy a homoki bor nem használható: a régi idők emlékéből felmaradt előítélet, mely az újabb kultúránál megsemmisül.

Hogy a homoki szőlőt ültetni igen is érdemes, egy pár példát:

Hevessmegyében Ecsédén van több 4—6 éves homoki szőlő az újabb kultura szerint telepítve. A tulajdonosok oly mesés jövedelmeket értek el az utóbbi években, hogy a pusztá homok holdja, mely ez előtt 25—40 frt értékű volt, manapság 250—300 frtjával kel. S vásárolnák magasabban is, de a tulajdonosok az eladástól tartózkodnak, és pedig méltán, mert például B. J. 50 holdas szőlőtáblájában 1500 hektolitert meghaladó termése volt, melynek hektolirerét Bpestre 17 frt 50 krjával adta el. Ez évi munka legfőlebb 2600 frtba került.

Mennyi szántóföld ad ennyi jövedelmet? . . .

B. L. Gyöngyösi lakosnak szintén ott van 10 hold 3—5 éves szőlő telepe. Ez évi terméseért 3800 frtot kapott, melynek évi munkája nem került 400 frtba.

Oly óriási jövedelmek ezek, mely előtt megáll az ember esze! —

manapság, midőn a gazda a legnagyobb intenzivitással berendezett gazdasága óriási befektetés és kiadás mellett alig képes holdanként 25—30 frt jövedelmet előállítani, akkor egy hold homok 250 sőt 300 frtot is jövedelmez.

Lehetetlenség, hogy ez a rendkívüli siker ne hódítson; lehetetlen, hogy a szőlészek a homok iránt a régi indolenciát fentartsák.

Mult és a jövő.

(Telepítés és trágyázásról)

A szőlőtalaj termékenyítése nem egyéb, mint a taljnak oly tápszerekkel való ellátása, illetőleg pótlása, melyekkel elérjük azt, hogy szőlőink a hozzá fűzött várakozásnak megfeleljenek.

A régi szőlők művelésénél az volt az általános fogalom, hogy ahol a kalászos növények diszlettek: ott a szőlők is jól megértek. S mivel pedig hazánk melegebb éghajlatai alatt a kalászos növények általában diszlettek: *a szőlőket is többé kevésbé termelték.*

Mivel azonban a szőlő sokszor ki volt téve a zöld fagyoknak, vesszejei a téli nagy hidegség okozta károknak; — s mivel a szőlő lapos sík helyen kevésbé érett be: az idő arra tanította meg az embereket, hogy szőlőszetükkel oly helyre mentek, ahol ugy a tavaszi fagyoktól, mint a téli nagy hidegektől kevesebbet szenvedtek.

Igy jutott az igazi szőlőtermelés a dombokra, a hegyoldalokra és hegytetőkre.

Később a fejlődő szőlőszet itt is két, sőt három irányt is vett fel.

A délnak fekvő köves altalajjal bíró területek, ahol a szőlő dus tápszert nem nyert: *lett a legnemesebb faj borok termelésének helye.* Ahol nem a mennyiség, de a minőség fejlesztése lett a főtörekvés.

Igy állottak elő a világhírű aszú borok, melyek nemcsak hazánkban, de a művelt világban már századokkal ezelőtt vívta ki a borok királya jogos czimét.

A több táperővel bíró hegyoldalokon már más irány foglalt helyet. Itt termelték a híres tüzes fehér, de különösen a vörös borokat. Melyek, ha bár nem is értek el oly nagy hírnevet, mint az előbbieik, de még is mondhatni, *a művelt világ piacán tért hódítottak.*

A teljes táperővel rendelkező dombos és lankás helyeken termelték a közönséges borokat, ahol a figyelem inkább a mennyiség mint a minőségre fordítottatott.

Igy volt ez a multban.

Most az a kérdés, hogy a változott viszonyoknál fogva, midőn az európai szőlővesszők ültetését az amerikai alanyokon eszközölt ojtványok foglalják el, helyes-e a multban követett eljárás? S ha nem, mily irányt jelöl meg e téren a két évtized alatt szerzett tapasztalat.

Az új szőlőkultúra észszerűen a legkevésbé sem térhet el a multban elfogadott helyes irányától.

A területek, a talajok legnagyobb részben a régié, s így az új szőlőszetet újból csak is három irányban kell vezetni.

Termelni kell aszút a borok királyát, termelni kell a nehéz tüzes peesenyé borokat, és végre termelni asztali könnyű borokat nagy mennyiségben.

Igy voltunk a multban ösmeretesek, ez irányt kell megtartani, s így lehet az elzsibbadt, a megbénított borkereskedelem figyelmét terméncyinkre irányítani; így lehet jövedelmező piacunkat visszahódítani, s a szőlőszetet az őt megillető jövedelmező magaslatra emelni.

De azért ezen irány elvek megtartása mellett mégis kell némi módosítást eszközölni.

Először van hazánkban sok vidék, ahol a délnek fekvő magas hegyoldalok a multban egész parlagon heverték, holott ezen helyek részint fekvésüknél, részint talajuknál fogva teljesen alkalmasak volnának a legjelesebb aszúk és nehéz tüzes borok termelésére.

Erre kell első sorban is figyelmet fordítani már azért is, mert a ripáriák a magas, különösen a vulkánikus kőzetek omladványában a szószoros értelmében diszlenek; ahol pedig a talaj oly meszes volna, hogy a ripária részint a mésztartalma, részint a szárazság miatt meg nem élhet: ott akár a direkttermő jaquezzal, akár ezen eszközölt ojtványokkal egész pompásan lehet telepíteni.

Tehát az alkalmas, eddig parlagon hevert magas hegyoldalok és tetők lennének a finom borok termelésére beültetendők.

A dus Kánaánban lakó gazdáink, akiknek szőlőjük a legtápdusabb földbe vannak ültetve, fogalmával sem bírnak, hogy más országban, például Franciaországban miként állítják elő a legfinomabb, legnemesebb borokat.

Magas kősziklákat hordanak meg földdel, ellátják védgátakkal, s itt termelik a vtlághirű borokat. Mely éppen úgy kifizeti magát, mint a mi humus dus földünkben telepített legdusabb termő szőlők. Mert míg nálunk egy hektoliter ily helyen termett borért 15—18 frtot adnak, addig ott egy hektoliter bort 100 frtjával, sőt drágábban is fizetnek.

Amily észszerűség lesz tehát az eddig parlagon hevert ily területet felfogni, oly körütekintéssel kell lenni a fajok megválasztásánál.

A nevezett helyek, mint mondám csak faj borok termelésére alkalmasak, azért oda első sorban *farmin* és *muskolat* fajok lennének ültetendők fehér borra. Vörös bornak pedig legalkalmasabb s legjobb szőlő a *nemes kadarka*.

Mind a három képes megaszalódni, s mind a három kitűnő bort ad.

Nagyon eltévesztett dolog lenne, a hegyoldalokra és hegytetőkre például mustos fehér vagy fehér török s. a. t. fajokat ültetni, épp úgy hibás lenne, mint ha valaki a homokon erőltetné az aszú szőlő termelést.

Hogy nézne ki, ha valaki disz banderiumban tehenen lovagolna? Minden a maga helyén jó.

Módosítás lenne a quantum termelés érdekében is; amennyiben e ezélna a kevésbé költséges homoki szőlőkultúra lenne felkarolandó.

De különösen figyelem fordítandó az új telepítéseknél arra, hogy a fajok: a helynek és ezélnak megfelelők legyenek. Különben az elhibázott telepítés keservesen megbosszulja magát, s majdan fájós szívvel nézi midőn a helyes telepítés dus jövedelmet ad, neki pedig az örökös kalamitásokkal kellend küzdenie.

Ennyit az új telepítésről; most térjünk át a szőlőtalaj trágyázására, illetőleg javítására.

A mult szőlőszete nem igen akarta a szők trágyázását elfogadni. E tekintetben egy téves nézet uralkodott. állítván sokan azt, hogy a szőlőtő a trágya kelemetlen részét felszívja és a bort kellemetlenné teszi. Pedig ez teljesen ferde felfogás volt, hiszen Sander Henrich már a mult században éppen a felett emelte ki az Isteni-bölcsességet, hogy a növények a rohadó anyagokból oly részeket vesznek fel, melyek az emberre sohasem alkalmatlanok.

De hát a trágya a multban még sem hódított tért. Csakis a jelen század második felében kezdett tért hódítani, és pedig olyan mérvben, hogy a közönséges borokat termő szőlőket, általában trágyázták. Sőt a trágyázás bizonyos rendszer mellett a rendes munkálatok közé lett fölvéve.

A gazdaság egyéb ágában már rég megállapították, hogy egy és ugyanazon talajban egyenlő terményeket egymásután termelni nem lehet; mert több év után nemesak teljesen visszaesik a termény és elvesziti eredeti jellegét, sőt mit sem terem.

Azért a régibb időben, midőn a közterhek nem nehezedtek oly súlyosan a birtokra, az igények oly nagyok nem voltak: a föld pihenése szerepelt.

Persze manapság ama gyors tempóban, melyben sietünk élni: sem ember, sem állat, sem terület nem pihenhet tétlenül! Így lépett fel a váltó gazdaság, és a földnek különböző tápanyagokkal javítása.

A szőlő állandó lakója lévén a talajnak, tehát ő évről-évre egy és ugyanazon tápszereket fogyasztja, tehát itt is be kell állani az észszerű gazdálkodásnak, s visszaadni a talajnak azt, mit a tőke igényel, és már majdnem teljesen elfogyasztott.

Ez a jelen felfogás kifejezése.

A régi időben a szőlőket nem trágyázták, még is elég hosszú életűek voltak. No hát ez nem azt magyarázza, hogy ott a talaj állandó tápképes, de azt, hogy a szőlőtő gyökerei évről-évre tovább haladtak, s az eddig érintetlen talajba jutva, ott a tápanyagot feltalálták. De a multban is bekövetkezett az, midőn a gazda azt mondotta: megöregedett a szőlőm, s miután már nem termőképes: ki kell vágni. Így jártak el a multban.

Pedig hát a szőlőtő megöregedése és terméketlensége mese beszéd. Nézzük meg hány lugost látunk, melyet még nagy apáink, sőt ős apáink ültettek, és még is nemesak élnek, nemesak évenként teremnek, de területükben fejlődnek is.

Néhol beszélnek 300—400 éves szőlőlugosról mely még mindig él és terem.

Ez onnét van, mivel az ilyen tőkék legtöbbször ritkán vannak ültetve. Sokszor maga van s gyökerei tovább-tovább hatolván: állandóan találunk tápszereket és diszlenek. Ellenben a rendszeresen egymáshoz közel levő szőlők gyökerei, ha egyszer a területet behálózták, s a tápszert felemésztették: következik a visszaesés, a régiek szerint az előregedés. Pedig ha a kiélt talajt megjavították, s tőkéket megtisztították: szőlők a multban is egészen megifjodtak, dusan termettek.

A hegyoldalokon diszlott aszú és egyéb kitűnő jelleges borokat termő szőlőkre egyáltalában sem a multban sem az utóbbi időben nem adtak trágyát; mert ezzel a quantitás emelését érték volna el ugyan, de ez a minőség hátrányára történt volna.

Itt általában a víz által lehordott, vagy egyéb mélyedésekből kiemelt földeket hordottak a tőkék közé.

Igy volt ez a multban

Most az a kérdés, hogy a jövőben a szőlőtalajok javítását, trágyázását illetőleg minő állást foglaljunk el.

Mielőtt a föld javítása illetőleg trágyázására áttérnék, azt kell tudnunk, hogy amerikai szőlőtők mindazon tápszereket igénylik, a melyeket az európai szőlők u. m. kálit, foszforsavat, meszet, magneziát és légenyt.

De igényelnek ezen kívül még vasat, vagy jobban mondva az amerikai szőlők egyik nélkülözhetlen tápszere a vas.

Ezt igazolja az, hogy vasdus talajban az amerikai szőlők dusan fejlődnek, sötét zöld haragos színű leveleket hoznak. — Vasszegény talajban, habár a tő minden egyes kellékekkel rendelkezik is: *gyengen fejlődnek s a levelek megsárgulnak,*

Azt az bizonyítja a legjobban, ha egy megsárgult levélzettel bíró tőke tövéhez oldott állapotban vasgáliczot öntünk; ekkor a levelek üde színt nyernek.

Ezt tekintve, leghelyesebben úgy kellett volna kezdenem a kelléket, hogy az első a *vas*, mert e nélkül a ripária élete nyomoruság.

Tudnunk kell azt, hogy a ripária tőke gyökérzete az európai szőlőtők gyökérzetétől felettébb különbözik. Az európai tők gyökerei elágazásukban is vastagok, s csak a végén vannak hajszaál gyökerei, és így a talaj tápszereiből kevesebbet képesek felvenni. Ezért azután a növekedésük is arányban áll vele.

Ellenben az amerikai, különösen az alanyul használni szokott ripáriának gyökerei rendkívül számosak, hajszaálgyökerei mint a rosta állanak, s az egész területet ellepik. Innét van az óriási fejlődés, mely a ripáriáknál és egyéb amerikai fajoknál van.

Ebből következtetve látható, hogy az amerikai fajok sokszorosan több tápanyagot fogyasztanak, és a talaj táperezét csak hamar elpusztítván: ha ez nem pótoltatik, beáll a visszaesés és a nyomoruság.

Ezzel egész érthetően igazolva van, hogy az amerikai szőlőfajok a *talaj javítását mulhatlanul mekivínják.* Tehát az amerikai kultúra a

mult eljárástól eltérő elbíránást kíván, különben bekövetkezik *a nyomorúságos állapot*.

Tehát az új kulturával a talaj javítása elkerülhetlen. Csakhogy a trágyázás vagy talaj javításnál ismét különböző szempontok az irányadók.

Amint az új szőlőkulturánál két, illetőleg három irányt jelöltünk meg, a talaj javítást is hasonlóan többféleképen úgy kell eszközölni, amint azt a szőlő fekvése illetőleg szőlőfaja, és a termelni szokott minőség megengedi, illetőleg megkívánja.

A hegyoldalakon, a kiváló jeles borok termelésére telepített szőlőket dus táperejű istálló trágyával javítani helytelen dolog. Ott teljesen elégséges, ha a víz által lehordott földet felhordjuk, avagy 1 méteren aluli mélységből szűz földet emelünk ki, s azzal a tőkék közeit megterítjük.

A feltalaj legtöbb esetben rendes körülmények között ugyanazon alkatrészeket foglalja magában, mint az altalajban, például egy méter mélységben van.

Ha ezen a talajt egy méter mélységből a föld felszínére hozzuk, ha azt a nap sugárai megsütik, a tél fagyja kifagyasztja és lég megérleli, *egy év alatt olyan lesz mint a feltalaj volt*.

Csak az különbség a kettő között, hogy az altalajban még benne vannak a szőlőtő által igényelt tápszerek; ellenben a méteren felüli talajból ha nem javítottatott már elfogyott.

Mi következik ebből? az, hogy ha ezen szűz földet a tőkék közé öntjük s alkatrészek feloldódnak: *a szőlő élénkül, mert a tápszerek a nedvesség által gyökereikhez leveztetnek*. Ez azt igazolja, hogy a szűz föld alkalmas javító anyag, melylyel a nemes bortermő tőkék egészen helyesen javíthatók.

A szőlőtő az általa felszívott tápszereket nem tartja tőkéjében; hanem a hajtások, a levelek és a gyümöles tenyészetére fordítja.

Nézzük meg az erdei fákat, ott a trágyázásról szó sinesen és meg is él, fejlődik halad rendeltetése felé.

Ez azért van, mert amely tápszereket gyökerei által a talajból fel vesz, azt leveleiben összpontja.

És most mi történik? Az erdei fák leveleit nem hordják szét; az helyben korhad el, s így azon tápszerek, melyek a gyökerek által fölvetettek, *a levél trágyában az anyaföldnek visszaadtnak*. S így a tápszer csak is egy utat tesz a fák rostjain át, míg ismét a talajba vissza kerül. Így a tápszerek nem fogynak, sőt a levelek által felszedett élely által, mely a korhadó levél trágyában összegyülemlik, folyton szaporodnak. Innét van, hogy a gyümölesöt nem adó erdei fák felette hosszú életűek, s folyton növekedésben vannak, s az öregség jelei rajta nem igen mutatkoznak. Ellenben a gyümöles fák, ha nem tisztítottak s talajuk nem javítottatik, előregszenek, nem fejlődnek.

A különbség azért van, mert a gyümöles fák az általuk felvett tápszerekből egy bizonyos mennyiséget az általuk termelt gyümölesben a gazdának oda adják.

A szőlőtő nemesak az erdei, de még a gyümölesfáktól is nagyban különbözik.

A szőlőtő egész évi működésének eredménye a vessző, a levelek, a gyümölcs.

A vesszőt egész rövidre a töről levágjuk, a gyümölcsét elvisszük, s ezekben egy nagy mennyiségű tápszereket vonunk el. Most már ha a tő gyökérzete a talajt ellepi, abból egész nyáron át a tápszereket fogyasztja, s ha a tápszereket a vesszőkben gyümölcsben a gazda elviszi: a legegyszerűbb ember is megértheti azt, hogy nincs oly sok amely el ne fogyjon, s így a talajban levő tápszert is elfogy.

Ha a szőlőnek fáját, gyümölcsét, levelét mind helyben összevágna, hogy az elkorhadjon elraknánk, s a szőlőbe visszaviúdnánk: bizonyára hosszabb ideig nem lenne szüksége más javításra.

A talajnak a levelekkel s vinyege törmelékeivel való javítása a jelesebb bortermő helyeknél is elengedhetlen. Azért tehát gyűjtessék össze minden giz-gaz, zöld gyomlálások, és levágott vesszők, s az utóbbi baltával vagy szecskavágóval összevágva helyeztessék egy verembe, hol többször megöntöztetvén, vagy a felfogott esővíz oda vezettedvén, elkorhad, s akkor benne kitűnő tápszert nyerünk.

Végre a jeles bortermő szőlőknel sem lehet teljesen elzárkozni a mérsékelt trágyázástól, mely akkor eszközendő, ha a tő visszaesése tapasztalható.

A trágyának teljesen érettnak inkább portrágyának kell lenni, mely a tőkék között ástott kis gödrökbe ősszel helyezendő.

Ily kezelés javítás mellett, a jeles bortermő szőlők vigan élnek és teremnek.

A közönséges asztali borok termését előállító tőkék már megkövetelik az erősebb trágyázást; mert azon nagymennyiséget, melyet a dus lombosítás dus termés elfogyaszt, pótolni kell. Pótolni kell pedig egyenesen hatékony trágyával.

E szó alatt trágya különféle javító anyagokat értünk. Ilyen:

1. az istálló trágya,
2. emberi ürülék,
3. ipari hulladékok,
4. a műtrágya.

Az istálló trágya ismét többféle, és pedig ló, szarvasmarha, juh és sertés trágya.

Ezek között ismét nagy a különbség; mert az attól függ minő tápszerrel tápláltatott az állat.

Szalmán, szecskán tartott ló, kukoriczaszárral telet szarvasmarha, vagy kijáró sertés trágyája aránylag kevés értékű, míg a zabbal tartott ló, széna és takarmánnyal vagy gumós növényvel tartott szarvasmarha és kukoriczával hizlalt sertés trágya: felette nagyobb értékű.

Legértékesebb trágya gyűjthető, a katonai laktanyákban elhelyezett lovak után.

Hasonlóképen nagy értékű a juh trágya.

Ezen főbb trágyák után, még vannak baromfi trágyák, de ezek alig tesznek számot.

Az emberi ürülék minden trágya nemek között a legnagyobb táp-

15 ezer gyökeres ripáriát ojtásalá való ezre	30	«
ültetni való	20	»
35 ezer sima jaquezt		
ojtás alá való ezre	12	»
ültetni való »	6	»
500 sima herbemontot ezre		
első osztály	12	frt,
második osztály	6	»
10 ezer gyökeres othellót, ezre	30	»
35 ezer sima othellót, ezre		
első osztály	20	»
másod osztály	10	»
Aki othellót rendel, egy két üveg othelló bort díjtalanul kap.		
2000 ezer gyökeres ojtványt, ezre	130	»
Nemes vesszők:		
Három magú nemes kadarka, válogatva ékojtáshoz, ezre	10	»
» » » » párosításhoz » »	8	»
» » » » vegyesen » »	5	»
Rozsdás muskolat válogatva ékojtáshoz ezre	15	»
» » » párosításhoz »	10	»
» » » vegyesen »	8	»
Más nemes borfajok ezre	6	»
Csemege szőlővesszők ékojtáshoz, száza	3	frt — kr,
» » párosításhoz »	2	» 50 »
» » vegyesen »	2	» — »

A megrendeléseknél kérünk 25%-tőli előleget, és egyúttal körülírni, hogy hol van a vasuti vagy hajózási leadó állomás. Hozzánk intézett levelekhez kérünk 1 db 5 kros bélyeget csatolni, s azonnal válaszolunk.

Kapható.

Összes szőlőszeti eszközök, ojtókések, Richter-féle ojtógépek, — metsző ollók és kések, kézi fűrészek, és kis csákányok s. a. t. Gyöngyösön

BLATNÍCZKY IMRE kékesnél.

A megrendelések azonnal teljesítetnek, akár készpénz beküldés, akár utánvét mellett.

Ösmerőseknek, jól ajánlottaknak, valamint szőlőszeti egyesületek- és testületnek a megrendelések utánvét nélkül is elküldetnek.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.